

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

31. mai 2017*

Eelotsusetaotlus — ELTL artikkel 45 — Töötajate liikumisvabadus — Kohustus registreerida sõiduk, mis kuulub Belgias elavale isikule ja mis on mõeldud kasutamiseks Itaalias

Kohtuasjas C-420/15,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Tribunal de première instance francophone de Bruxelles'i (Brüsseli prantsuskeelne esimese astme kohus, Belgia) 12. juuni 2015. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 30. juulil 2015, kriminaalmenetluses, milles süüdistatav on

U,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president J. L. da Cruz Vilaça (ettekandja), kohtunikud M. Berger, A. Borg Barthet, E. Levits ja F. Biltgen,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- U, esindaja: advokaat J. Waldron,
- Kreeka valitsus, esindajad: S. Papaïoannou ja K. Nasopoulou,
- Euroopa Komisjon, esindajad: D. Martin ja M. Kellerbauer,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab ELTL artiklite 18, 20, 45, 49 ja 56 tõlgendamist.

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

- 2 Taotlus on esitatud kriminaalmenetluse raames, mida alustati Itaalia kodanikust Euroopa Komisjoni ametniku U. suhtes seetõttu, et ta liikles Belgias Itaalias registreeritud mootorsõidukiga.

Õiguslik raamistik

Belgia õigus

- 3 20. juuli 2001. aasta kuningliku dekreeedi, mis käsitleb mootorsõidukite registreerimist (arrêté royal relatif à l'immatriculation des véhicules, *Moniteur belge*, 8.8.2001; edaspidi „20. juuli 2001. aasta kuninglik dekreet“), artikli 2 §-s 1 on sätestatud:

„Sõiduki võib liikluses kasutusele võtta alles siis, kui see on registreeritud ja kannab registreerimisel väljastatud registreerimismärki.“

- 4 Selle artikli § 2 kohaselt ei ole registreerimine siiski kohustuslik teatud sõidukitele neile omaste tunnuste tõttu.

- 5 Dekreeedi artikli 3 §-s 1 on sätestatud:

„Belgias elavad isikud registreerivad mootorsõidukid, mida nad soovivad Belgias liikluses kasutada, artiklis 6 ette nähtud autoregistris, isegi kui need mootorsõidukid on juba välisriigis registreeritud.

Belgias elamine tähendab, et need isikud vastavad ühele järgmistest tingimustest:

- a) isik on kantud mõne Belgia omavalitsusüksuse rahvastikuregistrisse;

[...]

[...]“

- 6 Selle artikli §-s 2 on loetletud juhtumid, mil Belgias ei ole kohustuslik registreerida välisriigis registreeritud sõidukeid, mida kasutavad liikluses selles liikmesriigis elavad isikud.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 7 Eelotsusetaotlusest nähtub, et 22. novembril 2013 kontrollis politsei Brüsselis (Belgia) U-d, kes juhtis oma Itaalias registreeritud mootorsõidukit.

- 8 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et politsei protokollis kohaselt on U. peamine elukoht Belgias ning tal on Itaalia ja Belgia juhiluba.

- 9 Selles kohtus täpsustas U., et ta on komisjoni ametnik ja tal on alaline elukoht nii Belgias kui ka Itaalias, kus ta käib igal nädalal selleks, et õpetada Pisa Ülikoolis, ja perekondlikel põhjustel, eelkõige oma isa haiguse tõttu. Ta teatas, et ta on kahe mootorsõiduki omanik, millest üks on registreeritud Belgias ja teine Itaalias, kusjuures viimane on mõeldud kasutamiseks peamiselt selles teises liikmesriigis. Ta selgitas ka, et kontrolli toimumise päeval oli ta Belgias vaid läbisõidul, tulles Itaaliast, kus ta oli eelmisel päeval, et võtta Brüsselis peale üks teine isik, kellega ta pidi minema seminarile Saksamaale. Pärast seminari pidi U. Itaaliasse tagasi pöörduma, jätma sõiduki sinna ja lennukiga Belgiasse tagasi tulema.

- 10 Tribunal de police de Bruxelles'i (Brüsseli politseikohus, Belgia) 10. septembri 2014. aasta otsusega, mõisteti U-le trahv muu hulgas selle eest, et ta oli avalikel teedel liikluses kasutusse võtnud Belgias registreerimata mootorsõiduki, rikkudes nii 20. juuli 2001. aasta kuningliku dekreeedi sätteid.
- 11 Eelotsusetaotluse esitanud kohus, kellele U. esitas apellatsioonkaebuse, märgib, et 20. juuli 2001. aasta kuningliku dekreeedi artiklite 2 ja 3 võimaliku vastuolu kohta isikute liikumisvabadust käsitlevate EL toimimise lepingu sätetega on esiteks Belgia Conseil d'État (kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) 13. juunil 2001 esitanud arvamus 31.530/4 ning teiseks on Euroopa Kohus teinud 15. detsembril 2005 kohtuotsuse Nadin ja Nadin-Lux (C-151/04 ja C-152/04, EU:C:2005:775).
- 12 Neil asjaoludel otsustas Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Brüsseli prantsuskeelne esimese astme kohus, Belgia) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas 20. juuli 2001. aasta kuningliku dekreeedi, mis käsitleb mootorsõidukite registreerimist, artiklid 2 ja 3 on vastuolus [ELTL] artiklitega 18, 20, 45, 49 ja 56, sest Belgias kasutamiseks – ka lihtsalt riigist läbisõidu eesmärgil – tuleb sõiduk, mis kuulub Euroopa Liidu muu liikmesriigi kui Belgia [Kuningriik] residendile ja mis on registreeritud nimetatud muus liikmesriigis, registreerida Belgias, kui kõnealune isik on ka Belgia resident?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 13 Mis puudutab põhikohtuasjas kohaldatavaid aluslepingu sätteid, siis tuleb kõigepealt märkida, et niisugune liidu kodanik nagu U., kes töötab mõnes liidu institutsioonis või organis oma päritoluriigist erinevas liikmesriigis, kuulub ELTL artikli 45 kohaldamisalasse (vt selle kohta kohtuotsused, 3.10.2000, Ferlini, C-411/98, EU:C:2000:530, punkt 42; 16.12.2004, My, C-293/03, EU:C:2004:821, punkt 47, ning 6.10.2016, Adrien jt, C-466/15, EU:C:2016:749, punktid 24 ja 25).
- 14 ELTL artikkel 49, mille kohaselt on keelatud asutamisvabaduse piirangud, ei oma seega põhikohtuasjas tähtsust, sest see vabadus puudutab füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise alustamist ja jätkamist.
- 15 Samuti ei ole selles kontekstis asjakohane ELTL artikkel 56, kuna Euroopa Kohtu valduses olevast toimikust ei ilmne ühtegi asjaolu, mis võimaldaks seostada põhikohtuasjas arutatavat olukorda selles artiklis ette nähtud teenuste osutamise vabaduse teostamisega.
- 16 ELTL artikkel 18 aga on iseseisvalt kohaldatav üksnes sellistes liidu õigusega reguleeritud olukordades, mille tarvis ei näe alusleping ette diskrimineerimiskeelu erinorme. Kuid töötajate liikumisvabaduse valdkonnas on diskrimineerimiskeelu põhimõte rakendatud ELTL artikliga 45 (vt selle kohta kohtuotsus, 25.10.2012, Prete, C-367/11, EU:C:2012:668, punktid 18 ja 19).
- 17 ELTL artikkel 20, mis toob sisse liidu kodaniku mõiste, näeb ette vaid seda, et liidu kodanikel on aluslepingus sätestatud õigused ja kohustused. Seega ei saa seda artiklit kohaldada sõltumatult liidu kodanike õigusi ja kohustusi käsitlevatest aluslepingu konkreetsetest sätetest (vt selle kohta kohtuotsus, 16.12.2004, My, C-293/03, EU:C:2004:821, punkt 32).
- 18 Neid kaalutlusi arvestades ei puutu ELTL artiklid 18, 20, 49 ja 56 põhikohtuasjas asjasse.
- 19 Järelikult tuleb eelotsuse küsimus ümber sõnastada selliselt, et palutakse selgitada, kas ELTL artiklit 45 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille järgi on residendist töötaja seal liiklemiseks – kas või ainult episoodiliselt – kohustatud selles liikmesriigis registreerima sõiduki, mis kuulub sellele töötajale ja mis on registreeritud mõnes muus liikmesriigis.

- 20 Sellega seoses olgu kõigepealt märgitud, et ELTL artikliga 45 on vastuolus kõik meetmed, mis ka juhul, kui need on kohaldatavad ilma kodakondsusest lähtuva diskrimineerimiseta, võivad takistada liidu kodanikel aluslepinguga tagatud põhivabaduste teostamist või muuta selle neile vähem atraktiivseks (kohtuotsus, 6.10.2016, Adrien jt, C-466/15, EU:C:2016:749, punkt 26). Järelikult on ELTL artikliga 45 keelatud ka sellised isikute liikumisvabaduse piirangud, mis on väikese ulatusega või vähese tähtsusega (vt selle kohta kohtuotsus, 12.7.2012, komisjon vs. Hispaania, C-269/09, EU:C:2012:439, punkt 55 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 21 Euroopa Kohus on juba tõdenud, et liikmesriigis elava töötaja kohustus registreerida äriühingu sõiduk, mille on tema käsutusse andnud teises liikmesriigis asuv äriühing, kujutab endast töötajate liikumisvabaduse piirangut (vt selle kohta kohtuotsused, 15.9.2005, komisjon vs. Taani, C-464/02, EU:C:2005:546, punktid 46 ja 52 ning 15.12.2005, Nadin ja Nadin-Lux, C-151/04 ja C-152/04, EU:C:2005:775, punkt 36).
- 22 Veel leidis Euroopa Kohus, et töötajate liikumisvabaduse piirangut võivad endast kujutada õigusnormid, mis isegi kui neid kohaldatakse sõltumatult asjaomaste töötajate kodakondsusest, mõjutavad peale töötajate ligipääsu tööturule ka majandustegevuse teostamise tingimusi (kohtuotsus, 15.9.2005, komisjon vs. Taani, C-464/02, EU:C:2005:546, punktid 36 ja 37).
- 23 Euroopa Kohus leidis põhikohtuasjas arutatava 20. juuli 2001. aasta kuningliku dekreei sama artikli 3 kohaldamist puudutava vaidluse raames sisuliselt, et selles artiklis ette nähtud registreerimiskohustuse võivad liikmesriigid kehtestada äriühingule kuuluva sõiduki puhul, mis on antud Belgias elava füüsilisest isikust ettevõtja käsutusse ja mis on registreeritud mõnes muus liikmesriigis, kui see sõiduk ei ole mõeldud peamiselt alaliselt esimeses liikmesriigis kasutamiseks või kui seda tegelikult nii kasutatakse (vt selle kohta kohtuotsus, 15.12.2005, Nadin ja Nadin-Lux, C-151/04 ja C-152/04, EU:C:2005:775, punktid 41–43).
- 24 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest, et Belgia ametiasutused määravad 20. juuli 2001. aasta kuningliku dekreei artiklite 2 ja 3 alusel trahve residentidele, kes liiklevad selle liikmesriigi teedevõrgus neile kuuluva mootorsõidukiga, mis on registreeritud mõnes muus liikmesriigis.
- 25 Tuleb nentida, et see takistab Belgias elaval liidu kodanikul, kes on lahkunud päritoluliikmesriigist ja kasutanud töötajana õigust vabalt liikuda, kasutada isegi vähesel määral Belgia teedevõrku talle kuuluva sõidukiga, mis on registreeritud mõnes muus liikmesriigis.
- 26 Neil asjaoludel võib selline registreerimiskohustus, nagu on kehtestatud 20. juuli 2001. aasta kuningliku dekreei artiklites 2 ja 3, ka juhul, kui seda kohaldatakse kõigile Belgia residentidele sõltumata kodakondsusest, muuta ELTL artiklis 45 ette nähtud põhivabaduse kasutamise vähem atraktiivseks. Järelikult on selline kohustus töötajate liikumisvabaduse piirang.
- 27 Mis puudutab sellise piirangu võimalikku põhjendust, siis nähtub Euroopa Kohtu käsutuses olevast teabest, et U-le kuuluv Itaalias registreeritud sõiduk oli mõeldud kasutamiseks peamiselt nimetatud liikmesriigis.
- 28 Kui sõiduk oli tõesti mõeldud selliseks kasutuseks – seda tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul kontrollida –, siis ei ole täidetud käesoleva kohtuotsuse punktis 23 ette nähtud seose tingimus registreerimiskohustuse kehtestanud liikmesriigiga.
- 29 Seega võivad sellised siseriiklikud õigusnormid nagu arutlusel põhikohtuasjas olla lubatud ainult ELTL artikli 45 lõikes 3 sõnaselgelt välja toodud erandite alusel või kui neil on aluslepinguga kooskõlas olev õiguspärane eesmärk ja neid põhjendab ülekaalukas üldine huvi. Kuid lisaks peab nende kohaldamine sellisel juhul olema taotletud eesmärgi saavutamiseks sobiv ega tohi minna kaugemale sellest, mis on eesmärgi saavutamiseks vajalik (kohtuotsus, 15.9.2005, komisjon vs. Taani, C-464/02, EU:C:2005:546, punkt 53).

- 30 Eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole aga toonud välja ühtegi põhjust, millest tulenevalt võiks olla põhjendatud töötajate liikumisvabaduse piirang, mida kujutavad endast 20. juuli 2001. aasta kuningliku dekreeedi artiklid 2 ja 3, nagu Belgia ametiasutused neid kohaldavad. Ka Belgia valitsus ei ole viidanud ühelegi neid sätteid põhjendavale asjaolule.
- 31 Neil asjaoludel tuleb eelotsuse küsimusele vastata, et ELTL artiklit 45 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on arutlusel põhikohtuasjas ja mille kohaselt peab liikmesriigis elav residendist töötaja selles liikmesriigis registreerima talle kuuluva mootorsõiduki, mis on registreeritud mõnes muus liikmesriigis ja mis on mõeldud peamiselt kasutamiseks viimase liikmesriigi territooriumil.

Kohtukulud

- 32 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

ELTL artiklit 45 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on arutlusel põhikohtuasjas ja mille kohaselt peab liikmesriigis elav residendist töötaja selles liikmesriigis registreerima talle kuuluva mootorsõiduki, mis on registreeritud mõnes muus liikmesriigis ja mis on mõeldud peamiselt kasutamiseks viimase liikmesriigi territooriumil.

Allkirjad